

Hallå, det här är den nya nyhetspådden, Dagens Eko.

Nu börjar vi.

Vi ska göra ett tankexperiment.

Vi ska undersöka hur vi måste leva år 2030-

-för att klara 1,5-gradersmålet. Kan vi göra det?

De senaste veckorna har bara kommit flera tunga rapporter.

Hur vi ska göra och vad vi måste göra.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin.

I dag om hur du måste leva 2030 för att vi ska undvika en klimatkatastrof.

Alarmeret ringer från högtalaren. Klockan är 0700 27 april 2030.

Vår solen slår in genom gardinerna.

Mycket har hänt de senaste åren.

För att möta IPCCs krav på att halvera utsläppen till i år-

-har EU kommit överens med Kina, Indien och USA-

-och infört en rad nya lagar, regleringar och subventioner.

Det här har inneburit stora förändringar i alla svår vardag.

Men vi är i linje med 1,5-gradersmålet-

-och utsläppen i atmosfären minskar nu år för år.

Den smarta kaffebryggaren har redan satt sig igång.

Gäst är Sveriges radios vetenskapskommentator Ulrika Björkstén.

Ulrika, vi föreställer oss att året är 2030.

Vi har gjort allt som krävs för klimatet så långt.

Vad är det första jag märker som är annorlunda?

Dina barn är vuxna, 20-30 kanske, eller på väg ut.

Då kanske din fru har flyttat till en mindre lägenhet-

-en två- eller en liten trea, kanske.

Jag får övergöra mitt ganska stora radhus.

Ja, det kan du nog räkna med.

Just byggnader står av en stor del av klimatutsläppen-

-både själva byggandet och uppvärmningen av husen.

Där blir det en viktig del att ha fått till en omflyttning-

-så att man inte bor onödigt stort-

-som man behöver fortsätta bygga nytt åt andra som också ska bostort.

Bår du i ett nybyggt hus, då kanske det är byggt av trä.

Det är mer klimatvänligt att bygga i trä än i betong.

Men man kanske knäck det här med att framställa betong-

-utan fossilutsläpp. Det är nånting man jobbar mycket på nu.

Det är kanske om sju år processerna är igång.

Man kan börja bygga hus med den nya tekniken.

Jag gillar ju att ta en dusch på morgonen.

Jag måste det för att vakna till.

Har jag gjort er den här morgonen?

Ja, det tror jag.

Vi kommer att ha elektrifierat samhället.

Och det hus du bor i kommer säkert att ha en värmepump-
-som står för både uppvärmningen av huset och uppvärmningen av varmvatten.
Den kommer att vara kopplad till en smart funktion-
-som känner av när elen är som dyrast och när det finns som mest ont om el.
Och så kommer den att värma hus och varmvatten de tider som det är mest el.
Den är billigast. Det kommer troligen att vara på natten.
Så var morgonen kommer nog att ha gått om varmvatten.
Redan idag betalar du dina egen el i den lägenhet.
Men antagligen kommer att betala dina egen uppvärmning och vatten-
-för att människor ska bli försiktigare med hur mycket de duschar och när.
Det kan nog finnas den typen av uppdelade varmtattensräkningar-
-i flera familshus.
Jag är ganska snål, så jag har nog tagit en korturs i så fall den här morgonen.
När det gäller frukost och morgonkaffet och allt det där har.
Kan jag göra det som vanligt?
Ja, du kan nog dricka kaffe, men kaffet kommer om 7 år.
Något har blivit betydligt dyrare än idag-
-på grund av klimatförändringarna som pågår och som vi inte kommer att kunna hejda-
-vad vi än gör.
Men allt som bidrar till växthusgasutsläppen-
-har blivit mycket dyrare.
Dit har verkligen kött de egeridprodukter.
Det kommer att vara en lyx som du bara undrar dig ibland.
Det kommer inte att vara för dyrt att äta till vardags.
Här kanske min snålighet slår in igen.
Ja, du kanske får väga den där morgonduschen mot skinka på mackan.
Och så kanske jag behöver en matlåda också.
Ja, du tar säkert mer en matlåda.
Där tror jag att du kanske har en god linsgryta med rotfrukter och linser.
Jag hör att det här kanske är lite min svaga punkt.
Jag får inte stoppa ner lite parmaskinka och parmesanost eller nåt.
Nej, men vi kommer nog att ha lärt oss karameliserad lök.
Det finns mycket gott man kan göra för att få fram umami-smaker från även grönsaker.
Så det tror jag säkert att du kommer att ha lärt dig då.
Okej, och sen är det väl dags att skynda till jobbet, antar jag?
Hur tar jag mig dit?
Jag skulle tro att du tar tunnelbanan.
Du kommer nog att vara med i en elbilspol.
Du kommer att ta en egen bil.
Du kanske tar bilen till jobbet ibland, men det vanligaste är att du tar tunnelbanan.
Och att bilen är något som du tar nu ska göra något ärende efter jobbet, kanske.
Ska vi se att vi möts upp här på tunnelbanan på väg till jobbet?
Ja, men visst.
Hej, Robin.

Jag känner lite att jag har fått gjort ganska stora uppoffringar här.
Jag måste sälja mitt hus och äta linser.
Har du också fått göra det?
Nej, jag tycker nog inte det.
Det svåraste för mig tror jag är att jag inte kommer att ha köpt nya kläder på tre år.
Det kommer nog att vara en större uppoffring för mig än att äta linser.
Och varför får du inte köpa nya kläder då?
All vår konsumtion av prylar, och där är kläder en väldigt stor del.
Det bidrar mycket till växthusgasutsläppen.
Och idag köper vi mycket bomullskläder, och bomull kräver mycket vatten för sin ordning.
Så det kommer vi definitivt att behöva dra ner på.
Men sen så kommer jag, jag kommer på andra sidan då, att vara rätt nöjd med mig själv-
för att jag får börja använda gamla lagningstekniker som jag lärde mig på syslöjden på 1980-talet.
Vad är det då?
Ja, men till exempel, du vet vad krokstyn är.
Nej, det är jättebra om man ska få lappar på byxor som ska kunna glida lite ovan på byxan.
Så gör man omlåstyn, så kallas krokstyn.
Och så kommer vi till radiehuset.
Ska vi köra då?
Är det mycket som har förändrats här, där vi står just nu i en studio, 2030?
Jag kanske inte är själva studion, men jag tror du kommer inte ha gått förbi kaffeautomaten-
och hämtat gratis kaffet. Det tror jag kommer att vara en lyx som man inte tycker att man har råd.
Och annars då? På vår arbetsplats?
Nu är ju vi på våning två här, så hit kommer vi kanske då att kunna komma till samma studio.
Men de två övrsta våningarna på radiehuset är antagligen tomma avsperrade-
för att slippa värma dem på vintern och kyla dem på sommaren.
Så det blir lite som kallvinden förr i tiden att man, åtminstone under vinterhalvåret, stängde av den.
Nu vet ju både du och jag.
Ja, de högsta cheferna.
Då kanske du får flytta ner då och sitta med hos andra.
Men det kommer ju också vara så att vi kommer att jobba hemifrån ännu mer än vad vi redan gör
idag.
Så att man kanske inte kommer att ha sin egen arbetsplats.
För att det är mer klimatsmart att sitta hemma ibland, eller?
För att minska på onödiga transporter och på onödig volym av stora arbetsplatser.
Och vad gör vi i en arbetsdag i det klimatsmarta 2030, då?
Ja, det och jag ska planera en politisk debatt om hur vi ska gå vidare med omställningen.
Okej. Vad debatterar man då?
Vi kommer då ha implementerat här FIT for 55, som EU har bestämt att fram till 2030 ska vi
halvvera.
Växthusgasutsläppen. 55% sänkning är ju det där, står för.
För det kommer vi ha gjort genom att använda tekniskt smarta lösningar.
Det kommer att vara vindkraftsparker runt om i landet.
Man kommer att hålla på att bygga vätgasledningar längs med bottenvikan för att kunna ta det.

Att kunna ta vätgas som man har producerat med hjälp av vindsnurrorna och transportera det upp till den kolfria ståltillverkningen i Norrbotten.
Och tillverkning av fossilfri konstgörelsen som man gör där uppe i Norrbotten också.
Och det kommer att vara protester mot vindsnurror och det kommer att vara protester mot bygget av de här vätgasledningar.
Folk i närheten kommer kanske att vara oroliga för explosionsrisk och så där.
Och så kommer ingenjörerna att förklara vilka säkerhetsåtgärder de har vidtagit av.
Man behöver inte vara rädd för explosionsrisk, för det har man följt under kontroll.
Men det kommer finnas oro kring det.
Så det är dagens debatt vi förbereder av.
Ja, det kommer också vara nya gruvor som öppnats runt om i Sverige.
Och det kommer att vara en debatt. Är det här rätt väg ska vi fortsätta med denna explosiva tekniska utvecklingen
som visserligen då minska växthusgasutsläppen, men som sliter på miljön på andra sätt.
Och det kommer folk att vara oänsam om det är rätt väg att gå eller om vi ska börja dra ner på tillväxten istället helt enkelt.
Alltså att ekonomin inte ska vara i fokus.
Och kanske att köra ner ännu mer den där linsgrytan som sagt var en uppoffring för dig.
Att inte kunna köpa så mycket kläder kanske är en uppoffring för mig.
Men skulle vi dra ner ännu mer på den tekniska utvecklingen, då skulle det ju vara betydligt större uppoffringar.
Men då finns det vissa som hävdar det.
Vi kan inte fortsätta den här rovdriften en gång till på naturen med gruvor och vindsnurror och vätgasledningar runt hela Östersjön.
Men hur går Sverige då? Hur är ekonomin?
Det går ganska bra för Sverige just för att vi är ett nav i EUs gröna omställning.
Så att Sverige med sin vattenkraft och den här utbyggnaden av vindkraften och så diskuterar man fortfarande om man ska komplettera den med kärnkraft.
Det tar ju lite längre tid att bygga en vindkraft.
Men Sverige kommer att genom den här tekniska satsningen ha klarat sig ganska bra.
Men till priset av interna spänningar kring hur det ska se ut runt om i landet.
Men vi fortsätter ändå att tjäna pengar och så?
Ja, troligen så har reallöneökningarna stannat av att vi inte kan se de reallöneökningar vi har varit vana vid under början av 2000-talet.
Och det leder naturligtvis också till spänningar.
Och det betyder ju då att pengarna jag har i plånboken kommer inte räcka till lika mycket?
Ja, framförallt kommer din konsumtion att behövt ändras.
Du kommer att lägga betydligt större del av det du tjänar på mat.
Till exempel fast den du äter mindre kött och mejeriprodukter.
Det kan man ju backa några decennier till mina föräldrar på 1970-talet.
La en betydligt större del på mat än vad en barnfamilj idag gör.
Trots att vi åt betydligt mindre kött.
Så man kan lite grann se det som en tillbaka gång till hur det var på 1960- och 1970-talet.
Och sen när arbetsdagen är slut och jag åker hem i tunnelbanan.

Vad gör jag sen? Får man ha roligt fortfarande?

Ja, kulturaktiviteter höjt är det som man troligen kommer att satsa mycket på.

Eftersom det är ett sätt att konsumera som inte kräver fossilutsläpp-
som om vi köper prylar.

Så det kanske går att titta på en teaterfärg.

Går det tillbaka återigen till 70-talets enkla nöjande att gå en promenad i skogen?

Men det låter lite som att jag kanske får kämpa lite mer-
men du kommer att trivas rätt bra i det här.

Jag tror att din generation är en mellangeneration.

Du är väl 15 och ringer än vad jag är.

Som har vuxit upp under en tid och det materiella har varit väldigt mycket i fokus-
och har vant er vid en viss livsstil som kommer att behöva ändras.

Ja, min fru, vi har länge drömt om att spara till att åka till Tokyo.

Kan man tänka sig att vi får göra det?

Det tror jag inte.

Det tror jag inte.

2030 kommer flyg att vara något väldigt, väldigt dyrt som man gör oerhört sällan.

Så det kommer nog inte att vara läge att flyga till Tokyo.

Jag tror att du kommer att tycka att det är alldeles för dyrt.

Får jag göra nånting?

Kan jag åka till Göteborg?

Göteborg har vi nu vant.

Om man har 2-2 minuter ska vi också rulla in på det här.

Det vill säga Göteborg Central.

Sveriges franslida Göteborg.

Här är det Maliana.

Alarmet ringer igen.

Det visar sig att allt var en dröm.

2030 har sedan länge passerat.

I själva verket är det nu april år 2050.

Utanför fönstret visar termometern på hela 29 plusgrader.

Just idag regnar det, vilket är skönt.

Det håller nedre temperaturen lite och det är också bra inför resten av våren.

Det är just nu risk för vattenbrist i Västmanland.

Det kan finnas en akad risk för skogsbränder och brist på dricksvatten.

På nyheterna pratas det redan om vattenbrist i stora delar av landet.

Man uppmanar människor och begränsar sin användning av duschar, diskmaskiner och
konstbevattning.

Stora skogsbränder rasar i extremvärmens Europa.

Samtidigt pågår det flera stora skogsbränder runtom Europa.

Det blir en ordentligt varm i missommar i Afton.

Och nya värmer rekord befaras framåt missommar.

Det talas om temperaturer över 50 grader.

Folkhälsomyndigheterna har kommit med nya rekommendationer kring vilka timmar man bör

undvika direkt solljus.

Nu är vi i ett helt annat framtidsscenario.

Jag har inte alls ställt om för att få ner utsläppen.

Har jag kunnat leva på som vanligt?

Har kvar mitt radhus, ta långduschar, åka på lång resor och äta kött och ost som tidigare?

Ja, det har du kunnat göra under en tid.

Men det har fått stora konsekvenser för både dig och planeten som helhet.

Så att vid 2050 kommer du definitivt inte att kunna leva som vanligt längre.

Hur då?

För att börja med konsumtionsnära så kommer kostnaderna för mat och kläder.

Ha stigit för att det finns brist.

Dina utgifter för mat och kläder kommer nog vara en ännu större del av din inkomsten var det var 2030.

Beskriv med vad är det för värld vi ser ut över i det här scenariot?

Ja, om vi fortsätter att släppa ut som vi gör nu, leva som vi gör nu.

Då kommer nog temperaturen att ha stigit med två grader.

Det kommer att ha lätt till torka i stora delar av världen, översvämningar, till följd av skyfall och stigande havsnivåer.

Göteborg och Skåne kommer att drabbas av återkommande översvämningar.

Både på grund av havsnivåhöjningen, men också på grund av skyfall i Västsverige.

I Medelhavsregionen har vi redan nu sett svåra torkperioder.

Det kommer att öka. Centraleuropa kommer att drabbas av fler skyfall och torka i stora delar av Afrika.

Det kommer också att ha lätt till fler markkonflikter.

Eftersom det gäller att komma åt den där marken som fortfarande går att använda.

Det blir nog fler krig och konflikter i världen.

Det här kommer leda till flyktingströmmar.

Det kan ju framstås som lite futtigt, men ändå 2050 kan jag åka till Tokyo den här gången.

Eller bli det i Göteborg igen.

Jag tror varken eller skulle jag säga.

Frågan är i den här världen som drabbas av pågående värde- och klimatkatastrofer om man överhuvudtaget reser mellan kontinenterna längre.

För att osäkerhetsnivån är så stor, både när det gäller extrema värderhändelser och instabilitet i världen.

Så jag tror inte att du har någon lust att åka till Tokyo längre.

Men du kanske vill åka till Göteborg.

SMO har gått ut med en gul varning för skyfallsliknande regn för Göteborgsområdet.

Och då tyvärr får du reda på att Göteborg är drabbat av en stor översvämning som har gjort med skyfall så att Göta-11 har svämat över sina breddar.

Så det blir nog inget Göteborg heller den här gången.

Du kanske stannar i Stockholm och går den där skogspromenaden som jag rådde dig redan 2030.

Det är samma råd igen här.

Ja, men skillnaden är att den här gången kanske du måste koka ditt dricksvatten som du ska ha med dig i din vattenflaska, ifall mälaren har föroreemat-

[Transcript] Dagens Eko / Så måste du leva 2030 för att vi ska undvika katastrofen

så vi har svårt att få riktigt ren till dricksvatten i Stockholm.

Tack, Ullrika.

Tack, Robin.

Och det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen i morgon.

Programledare var Robin Olin.

Gäst Ulrika Björksten, vetenskapscommentator.

Och de fiktiva framtidsscenarier som målas upp i det här avsnittet baseras på IPCC-scenarier och annan tillgänglig forskning.

Producerade Jorde Karl Kadhammar och Ludvig Jansson.